

Sygnatura akt IV U 57/20

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

**w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Renata Żywicka

**po rozpoznaniu w dniu 21 września 2020 r. w Elblągu na posiedzeniu niejawnym**

**sprawy z odwołania E. C.**

**od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.**

**z dnia (...)r., Nr RWA: (...)**

**z dnia (...)r., Nr RWA: (...)**

**o składki**

1. **oddala odwołania;**

2. **zasądza od skarżącej E. C. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 4500 (cztery tysiące pięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 57/20

## UZASADNIENIE

E. C. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia (...)r., nr RWA (...), którą ustalono wysokość zadłużenia skarżącej z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne na dzień wydania ww. decyzji. Ponadto skarżąca odwołała się od decyzji pozwanego wydanej w dniu (...)nr RWA: (...), którą pozwany określił wysokość zadłużenia skarżącej z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca do września 2019r.

W uzasadnieniach obu odwołań skarżąca zarzuciła, że pozwany nie mógł prowadzić postępowania i wydać ww. decyzji bez uprzedniego rozpoznania wniosków abolicyjnych z dnia (...). oraz cofnięcia skutków egzekucji i zarachowania bieżących wpłat na „stare” długi. Zdaniem skarżącej nie jest więc prawdą, że posiada ona zadłużenie w wysokości i za okresy wynikające z zaskarżonych decyzji, a tym samym nie posiada również zadłużenia odsetkowego. Jak bowiem wskazała, postępowanie abolicyjne stanowi zagadnienie prejudycjalne i bez zakończenia tego postępowania nie można rzetelnie ustalić wysokości zadłużenia skarżącej względem pozwanego. Dlatego też skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonych decyzji i umorzenie postępowania, jak również o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołania pozwany wniósł o ich oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Powołując się na przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzenia RM z 21 września 2017r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pozwany wskazał, że zgodnie z nimi wpłaty, których dokonywała skarżąca zostały zaliczone na poczet najstarszych zaległości, gdyż w systemie jednolitej

składki płatnik składek utracił prawo do samodzielnego określania jakie składki zamierza opłacić. W związku z powyższym składki za okresy objęte zaskarżonymi decyzjami nie zostały uregulowane, zaś ewentualne oczekiwanie na rozpatrzenie wniosków o umorzenie należności nie daje podstaw do twierdzenia, że zadłużenie nie istnieje.

Sąd ustalił, co następuje:

Wnioskiem z dnia (...). skarżąca E. C. w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą na koncie indywidualnym oznaczonym nr NIP (...) REGON (...) PESEL (...) wystąpiła do pozwanego o umorzenie na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej zaległości powstałych z tytułu nieopłaconych składek za okres od stycznia 1999r. do lutego 2009r.

Decyzją z dnia (...). pozwany określił należności podlegające umorzeniu, jednakże ostatecznie decyzją z (...). skarżące odmówiono umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej z uwagi na fakt uregulowania należności dzień po terminie. Decyzja z (...) została zaskarżona przez wnioskodawczynię odwołaniem. W dniu (...) skarżąca złożyła kolejny wniosek o umorzenie (datowany (...)), który – z uwagi na jego wpływ po złożeniu odwołania – został przekazany jako pismo procesowe w sprawie.

Również wnioskiem z (...) skarżąca, w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą w formie spółki cywilnej (A. (...) s.c.) oznaczonej nr NIP (...), REGON (...), wystąpiła o umorzenie na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek za okres od marca 2004r. do lutego 2009r. Decyzją z (...). pozwany określił należności podlegające umorzeniu. Kolejną decyzją z (...) pozwany odmówił umorzenia należności, gdyż należności niepodlegające umorzeniu nie zostały przez skarżącą uregulowane. W dniu (...) skarżąca złożyła kolejny wniosek o umorzenie, który – wobec braku wpływu do tego dnia odwołania od decyzji z (...) - został rozpoznany odmownie (decyzja z (...)). W dniu (...) do pozwanego wpłynęło odwołanie skarżącej od decyzji z (...).

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2015r., wydanym w sprawie IV U 830/14, Sąd Okręgowy w Elblągu zmienił zaskarżone decyzje z (...) oraz (...). ustalając brak podstaw do odmowy umorzenia należności z tytułu składek określonych w powyższych decyzjach ze względu na nieokreślenie przez organ warunków umorzenia w postaci kwotowego określenia niepodlegających umorzeniu należności (pkt 3. i 4. wyroku). W wyniku apelacji organu rentowego od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił odwołania skarżącej (wyrok z 26 lipca 2016r., sygn. III AUa 501/16).

Zaskarżoną decyzją z dnia (...) pozwany stwierdził, że skarżąca jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz (...) dot. działalności prowadzonej pod nr NIP (...), a zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 35.255,35 zł.

Decyzją z (...) pozwany określił wysokość zadłużenia skarżącej jako osoby prowadzącej indywidualną działalność gospodarczą (NIP (...)) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz na (...) za okres od czerwca do września 2019r. w kwotach wskazanych w decyzji, obejmujących również odsetki za zwłokę.

(dowód: akta kontroli ZUS wraz z zaskarżonymi decyzjami bez numeracji kart, akta sprawy SO w Elblągu sygn. IV U 830/14)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie dotyczyła wysokości zadłużenia skarżącej z tytułu zaległości składkowych obciążających konto skarżącej jako osoby prowadzącej pozarolniczą jednoosobową działalność gospodarczą oznaczoną nr NIP (...). W ocenie skarżącej pozwany nie miał podstaw do wydania zaskarżonych decyzji, gdyż do tej pory nie rozpoznał on wniosku datowanego na dzień (...). (wpływ do organu (...)) o umorzenie należności na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej. Jak wskazywała skarżąca, brak rozpoznania ww. wniosku doprowadził do wszczęcia i

prowadzenia egzekucji oraz zaliczenia bieżących wpłat na zaległości, przez co stan rachunku skarżącej w ZUS jest, w jej ocenie, zafalszowany.

W ocenie Sądu tak sformułowane przez skarżącą zarzuty nie mogły stanowić podstawy do uznania zaskarżonych decyzji za wadliwe.

Wskazać należy, że przedmiotowy wniosek o umorzenie należności, datowany na dzień (...), został złożony w organie rentowym w dniu (...) za pośrednictwem tzw. urzędmatu (k. 7 a.s.). Wniosek ten, z uwagi na jego wpływ w toku postępowania odwoławczego (odwołanie od decyzji z 4 września 2014r. zostało nadane w UP 21 października 2014r.), nie został rozpoznany przez pozwanego, lecz przekazany jako pismo procesowe do sprawy IV U 830/14 (k. 68-69 akt sprawy IV U 830/14). Postępowanie w powyższej sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Po pierwsze, nietrafne jest założenie, że nierozpoznanie wniosku skarżącej o umorzenie należności z dnia (...) (złożonego w organie rentowym w dniu (...)) jest zagadnieniem prejudycjalnym dla określenia prawidłowej wysokości zaległych składek skarżącej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej o nr (...). Wskazać w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 477<sup>10</sup> § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. Nie każde zatem żądanie zgłoszone w toku trwającego postępowania przed sądem będzie nowym żądaniem, a tylko takie które nie zostało dotychczas rozpoznane przez organ rentowy.

Skarżąca przeoczyła, że w już w sprawie IV U 830/14, przedmiot sporu został ustabilizowany przez dwie decyzje organu rentowego, z dnia z (...) oraz (...). ustalające brak podstaw do umorzenia należności z tytułu składek z obu działalności gospodarczych. Dlatego też trafnie organ rentowy przekazał wniosek skarżącej z 21 października 2014 r. o umorzenie należności na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej jako pismo procesowe (stanowisko procesowe) w sprawie.

Nie ma przecież wątpliwości, że wnioskodawczyni wystąpiła o umorzenie należności z tytułu składek z obu działalności gospodarczych a organ rentowy wypowiedział się o tych żądaniach w decyzjach z dnia (...) oraz (...)r. Po drugie istotą postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest konieczność zachowania swoistej instancyjności. W pierwszej kolejności sytuacja ubezpieczonego jest oceniana przez organ rentowy, a dopiero następnie podlega ona kontroli sądu. W przedmiocie obu decyzji (wniosków o umorzenie) orzekały: Sąd Okręgowy w Elblągu w sprawie IV U 830/14 oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie III AUa 501/16.

W ocenie Sądu nie doszło zatem do zgłoszenia nowego żądania, co za tym idzie brak było podstaw do zastosowania przepisu art. 477<sup>10</sup> § 2 k.p.c. Trafnie zatem ani Sąd Okręgowy, ani Sąd Apelacyjny nie przekazały w/w wniosku skarżącej z dnia (...)r. gdyż żądanie wnioskodawczyni w tej materii zostało uprzednio rozpoznane przez organ rentowy.

Podkreślenia, że postępowanie sądowe ma charakter wtórny do pierwotnego trybu postępowania przed organem rentowym. W rezultacie sąd nie może we własnym zakresie ustalać sytuacji prawnej ubezpieczonych (B. Wagner, Postępowanie w sprawach emerytalno - rentowych, Gdańskie Studia Prawnicze 2000, t. VI, pod red. U. Jackowiak, s. 141). Zastrzeżenie to nie dotyczy jednak jego sytuacji faktycznej. Kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej. Organ rentowy dokonując rozstrzygnięcia odnosi się do aktualnego stanu prawnego oraz bierze pod uwagę znany stan faktyczny i dowodowy. Wskazane okoliczności identyfikują decyzję organu rentowego. Rola kontrolna sądu koncentruje się na ocenie stanu rzeczy stanowiącej podstawę wydanej wcześniej decyzji. Na tym jego zadania się nie kończą. Sądowi bowiem przypisano również funkcje rozpoznawczą. Sąd nie ma uprawnień kasatoryjnych (poza nielicznymi wyjątkami), co oznacza odejście od bezpośredniej kontroli sądowej decyzji rentowych (K. Kolański, Rozpoznawanie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, Warszawa 1989, s. 116). Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniach strony, co do których powstał spór (wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 1996 r., II URN 1/96, OSNAPiUS 1996 Nr 21, poz. 324

O ile nie ma wątpliwości, że treść decyzji administracyjnej dookreśla sferę, do której ma odnosić się wyrok sądu, o tyle nie jest jasne jaką rolę odgrywa odwołanie. W wielu judykatach można znaleźć zapatrywanie, że przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja oraz wniesione od niej odwołanie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., I UZP 4/13, LEX nr 1469177; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2013 r., I UK 12/13, LEX nr 1331260; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286). Zapatrywanie to trzeba dookreślić i stwierdzić, że przedmiot sporu w sprawach ubezpieczeniowych determinuje w pierwszej kolejności zakres decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie zakres odwołania od tej decyzji, ponieważ rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych, z jednej strony, zakresem samego odwołania, a z drugiej przez przedmiot decyzji (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., III UK 15/10, LEX nr 667499; z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518; z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, OSNAPiUS 2002 Nr 5, poz. 121 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 Nr 15, poz. 601 i z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08, LEX nr 553692; z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214).

Wobec braku innych zarzutów do zaskarżonych decyzji, w konsekwencji należało uznać, że odwołania skarżącej nie zasługiwały na uwzględnienie i dlatego też Sąd oddalił je, stosownie do art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c. (pkt 1. wyroku).

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 §1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 i 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018r., poz. 265) (pkt 2. wyroku). Zasądzona kwota (4.5000 zł) stanowi sumę stawek minimalnych liczonych od wartości przedmiotu zaskarżenia – wysokości zadłużenia wskazanych odrębnie w każdej z zaskarżonych decyzji (3.600 zł + 900 zł).